

Київський університет імені Бориса Грінченка  
Інститут мистецтв  
Кафедра музикознавства та музичної освіти

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**  
Проректор  
з науково-методичної  
та навчальної роботи  
Олексій ЖИЛЬЦОВ  
« 01 » \_\_\_\_\_ 09 \_\_\_\_\_ 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Історія музики**

для студентів

спеціальності: 025 Музичне мистецтво

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 025.00.03. Інструментальне виконавство (фортепіано),  
025.00.04. Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові  
та ударні інструменти)



Київ – 2021

**Розробники:**

Опанасюк Олександр Петрович, доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри музикознавства та музичної освіти

**Викладач:** Опанасюк Олександр Петрович, доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри музикознавства та музичної освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від «30» серпня 2021 року № 12

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ Ольга Олексюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої професійної програми: 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)

«\_\_» \_\_\_\_\_ 2021 р.

Гарант освітньої професійної програми \_\_\_\_\_ Наталія Свириденко

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої професійної програми: 025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові, ударні інструменти)

«\_\_» \_\_\_\_\_ 2021 р.

Гарант освітньої професійної програми \_\_\_\_\_ Володимир Сподаренко

Робочу програму перевірено

«\_\_» \_\_\_\_\_ 2021 р.

Заступник директора \_\_\_\_\_ Алла Таранник

Пролонговано:

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. протокол №\_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. протокол №\_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. протокол №\_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. протокол №\_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. протокол №\_\_

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв

Кафедра музикознавства та музичної освіти

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Проректор  
з науково-методичної  
та навчальної роботи

\_\_\_\_\_ Олексій ЖИЛЬЦОВ

«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2021 року

## **РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **Історія музики**

для студентів

спеціальності: 025 Музичне мистецтво

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 025.00.03. Інструментальне виконавство (фортепіано),  
025.00.04. Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові  
та ударні інструменти)

Київ – 2021

**Розробники:**

Опанасюк Олександр Петрович, доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри музикознавства та музичної освіти

**Викладач:** Опанасюк Олександр Петрович, доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри музикознавства та музичної освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від «30» серпня 2021 року № 12

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ Ольга Олексюк

Робочу програму погоджено з гарантами освітньої професійної програми:  
025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)

«\_\_» \_\_\_\_\_ 2021 р.

Гарант освітньої професійної програми \_\_\_\_\_ Наталія Свириденко

Робочу програму погоджено з гарантами освітньої професійної програми:  
025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові, ударні інструменти)

«\_\_» \_\_\_\_\_ 2021 р.

Гарант освітньої професійної програми \_\_\_\_\_ Володимир Сподаренко

Робочу програму перевірено

«\_\_» \_\_\_\_\_ 2021 р.

Заступник директора \_\_\_\_\_ Алла Таранник

Пролонговано:

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. протокол № \_\_\_\_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. протокол № \_\_\_\_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. протокол № \_\_\_\_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. протокол № \_\_\_\_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. протокол № \_\_\_\_\_

## ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Результати навчання за дисципліною.....	4
4. Структура навчальної дисципліни.....	6
5. Програма навчальної дисципліни.....	8
6. Плани семінарських занять.....	16
7. Контроль навчальних досягнень.....	22
8. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.....	23
9. Навчально-методична карта дисципліни.....	30
10. Рекомендовані джерела.....	32

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів, годин	12 /360
Курс	1
Семестр	1–2
Кількість змістових модулів за розподілом:	5
Обсяг кредитів	3/2
Обсяг годин у тому числі:	90/60
аудиторні	42/28
модульний контроль	6/4
семестровий контроль (1 семестр)	30/-
самостійна робота	12/28
Форми навчання	очна / дистанційна
Форма семестрового контролю: 1 семестр	іспит

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – поглиблення знань студентів про зарубіжну та українську музичну культуру від давніх часів до XIX ст., формування теоретичної бази, моделювання відповідного практикуму для успішного засвоєння основ історичного і теоретичного музикознавства, цілісного уявлення щодо історичного розвитку зарубіжної та української музики.

**Завдання:** Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія музики» є:

- характеристика становлення музики в її основних напрямках, стилях, жанрах, персоналіях від давніх часів до XIX ст.;
- формування широкого культурного й мистецького світогляду студентів;
- розвиток навичок щодо культурно-історичного аналізу мистецьких подій, культурно-художніх явищ, творчих персоналій, музичних творів та самостійного і об'єктивного їхнього оцінювання;
- вироблення уміння аналізувати творчість композитора у контексті жанрово-стильових процесів у музичній культурі, традицій і новаторства в розвитку жанрів, драматургії твору;
- формування навичок наукової роботи.

## 3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Студент повинен знати:

- основні засади концепції циклічного розвитку культури;
- принципи процесуального буття культури і мистецтва;
- зміст та особливості становлення зарубіжної і української музичної культури від давніх часів до XIX ст.;

- жанрово-стильову еволюцію зарубіжної та української музики;
- композиторські школи, їхніх видатних представників, їхні основні твори та значення творчої діяльності композиторів у розвитку музичної культури;
- поняття й терміни, які визначають характерні особливості розвитку історії музики, стилі, жанри, напрями, композиторські техніки, структуру і драматургію музичних творів тощо;
- проблематику, тенденції, особливості дослідження зарубіжної та української музики в контексті реалій і запитів сучасної культури.

У результаті вивчення курсу студент формує такі **компетентності**:

**Загальні:**

- Здатність до спілкування державною мовою якусно, так і письмово.
- Знання та розуміння предметної області тарозуміння професійної діяльності.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Здатність працювати самостійно.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

**Спеціальні:**

- Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- Здатність усвідомлювати взаємозв'язк та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- Здатність використовувати знання про основнізакономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- Здатність оперувати професійною термінологією.
- Здатність використовувати широкий спектрміждисциплінарних зв'язків.
- Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
- Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві тамузичній педагогіці.

**Програмні результати навчання:**

- Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
- Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
- Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

## 4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна:						
	Усього	Лекцій	Семінарські	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота	Модульний контроль
<b>Змістовий модуль 1</b>							
<b>МУЗИЧНА КУЛЬТУРА СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ</b>							
Тема 1.1. Вступ до курсу	1	1					
Тема 1.2. Музична культура Стародавнього Єгипту, Палестини, Стародавньої Індії, Стародавнього Китаю	3	1	1			1	
Тема 1.3. Музична культура Стародавньої Греції та Стародавнього Риму	4	2	1			1	
Модульний контроль	2						2
<b>Всього</b>	<b>10</b>	<b>4</b>	<b>2</b>			<b>2</b>	<b>2</b>
<b>Змістовий модуль 2</b>							
<b>ЄВРОПЕЙСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА V–XVIII СТОЛІТТЯ</b>							
Тема 2.1. Європейська музична культура V–XVI ст. (європейська музика в символічний період становлення культури). Формування нової музики в епохи Середньовіччя та Відродження	3	2				1	
Тема 2.2. Європейська музична культура XVII–XVIII ст. (європейська музика в класичний період становлення культури)	3	2	2			1	
Тема 2.3. Музична культура Німеччини XVII – 1-ої половини XVIII ст.	6	2	2				
Тема 2.4. Опера XVII–XVIII ст.	6	2	2			2	
Тема 2.5. Віденський музичний класицизм	12	4	6			2	
Модульний контроль	2						2
<b>Всього</b>	<b>32</b>	<b>12</b>	<b>12</b>			<b>6</b>	<b>2</b>
<b>Змістовий модуль 3</b>							
<b>УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ВІД ПЕРІОДУ АРХАЇКИ ДО XVIII СТОЛІТТЯ</b>							
Тема 3.1. Українська музика періоду дохристиянської та Київської Русі	2	1	2			1	
Тема 3.2. Українська музична культура XII – 1-ої половини XVII ст.	5	2	2			1	
Тема 3.3. Українська музична культура 2-ої половини XVII–XVIII ст.	9	3	2			2	
Модульний контроль	2						2
<b>Всього</b>	<b>18</b>	<b>6</b>	<b>6</b>			<b>4</b>	<b>2</b>
Семестровий контроль. Екзамен	30						
<b>Разом за 1 семестр</b>	<b>90</b>	<b>22</b>	<b>20</b>			<b>12</b>	<b>6</b>



**Змістовий модуль 4**  
**ЄВРОПЕЙСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА**  
**КІНЦЯ ХVІІІ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ**

Тема 4.1. Європейська музика в романтичний період становлення культури	4	1	1			2	
Тема 4.2. Музична культура Австрії та Німеччини 1-ої половини ХІХ ст.	5	1	1			3	
Тема 4.3. Французька музична культура 1-ої половини ХІХ ст.	3	1				2	
Тема 4.4. Польська музична культура ХІХ ст.	6	1	2			3	
Тема 4.5. Російська музична культура 1-ої половини ХІХ ст.	8	2	2			4	
Модульний контроль	2						2
<b>Всього</b>	<b>28</b>	<b>6</b>	<b>6</b>			<b>14</b>	<b>2</b>

**Змістовий модуль 5**  
**ЄВРОПЕЙСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ**  
**ХІХ СТОЛІТТЯ (Австрія, Німеччина, Італія, Угорщина, Франція)**

Тема 5.1. Музична культура Австрії та Німеччини 2-ої половини ХІХ ст.	10	2	2			6	
Тема 5.2. Італійська музична культура 2-ої половини ХІХ ст.	8	2	2			4	
Тема 5.3. Угорська музична культура ХІХ ст.	6	2	2			2	
Тема 5.4. Французька музична культура 2-ої половини ХІХ ст.	6	2	2			2	
Модульний контроль	2						2
<b>Всього</b>	<b>32</b>	<b>8</b>	<b>8</b>			<b>14</b>	<b>2</b>
<b>Разом за 2-й семестр:</b>	<b>60</b>	<b>14</b>	<b>14</b>			<b>28</b>	<b>4</b>
<b>Всього за курс:</b>	<b>150</b>	<b>36</b>	<b>34</b>			<b>40</b>	<b>10</b>

## 5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### *Змістовий модуль 1*

#### МУЗИЧНА КУЛЬТУРА СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

##### ТЕМА 1.1. Вступ до курсу

«Історія музики» як навчальна дисципліна. Мета, завдання, методологічні засади, структура, тематичний план курсу. Джерелознавча основа курсу.

Музика як форма суспільної свідомості. Огляд основних теорій щодо походження музики. Музика і культура. Концепції розвитку культури. Періодизація історії музичної культури. Принципи аналізу музичних явищ у курсі історії музики. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами.

**Ключові слова:** історія музики; теорії щодо походження музики; концепції розвитку культури; періодизація історії музики.

**Література:** основна А: 1, 2; Б: 2, 3, 12; додаткова А: 12, 19, 36.

##### ТЕМА 1.2. Музична культура Стародавнього Єгипту, Палестини, Стародавньої Індії, Стародавнього Китаю

Музична культура Стародавнього Єгипту, Палестини, Стародавньої Індії, Стародавнього Китаю. Культурна, календарно-обрядова, побутова музика. Прикладна (утилітарна) музика. Синкретизм давнього музичного мистецтва. Звукоряд, ладові й мелодико-ритмічні підвалини давньої музики. Музична теорія, музична естетика. Зміст понять «шрутї», «тала», «рага», «раса». Принципи навчання, стиль виконання (музикування) давньої музики. Музична онтологія. Пізнання в музиці.

**Ключові слова:** культурна, календарно-обрядова, побутова, утилітарна / прикладна музика; синкретизм; музична теорія; музична естетика; рага, раса, тала, шрутї; музична онтологія, пізнання в музиці.

**Література:** основна А: 1, 2; Б: 9, 12; додаткова А: 4, 6, 8, 18, 20, 28, 29, 31, 32, 34.

##### ТЕМА 1.3. Музична культура Стародавньої Греції та Стародавнього Риму

Музична культура Стародавньої Греції, Стародавнього Риму. Народна творчість. Аеди, гомериди, рапсоди. Хорова і сольна лірика. Синкретизм музичного мистецтва. Музична естетика і теорія музики. Звукоряд, тетрахорди; принципи утворення ладів; гіполад і гіперлад. Ладогармонічні та ритмічні основи давньогрецької музики. Піфагорійський (мелодичний) стрій. Нотація. Вчення про етос. Каноніки і гармоніки. Значення Античної та Римської культур для становлення європейської музичної культури.

**Ключові слова:** музика Стародавньої Греції, Стародавнього Риму; звукоряд, тетрахорди, лад, утворення ладів; піфагорійський (мелодичний) стрій; каноніки і гармоніки; нотація; етос.

**Література:** основна А: 1, 2; Б: 10; додаткова А: 5, 35.

### *Змістовий модуль 2*

#### ЄВРОПЕЙСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА V–XVIII СТОЛІТТЯ

##### ТЕМА 2.1. Європейська музична культура V–XVI ст.

(європейська музика в символічний період становлення культури)

**Формування нової музики в епохи Середньовіччя та Відродження**

Європейська культура – нове метаісторичне явище. Періоди розвитку Європейської культури (О. Опанасюк): символічний (V–XVI ст.), класичний (XVII–XVIII ст.), романтичний (кінець XVIII–XIX ст.), інтенціональний (кінець XIX – початок XXI ст.). Філософсько-естетичні та релігійні основи культури Середньовіччя і Відродження.

Формування музики християнської церкви. Григоріанський хорал. Псалмодія. Літургійна драма. Меса. Літургія. Реквієм. Середньовічні лади. Невменна нотація. 4-лінійна нотація Г. Аретинського. Готична, мензуральна нотації. Розвиток багатоголосся. Паралельний, вільний, мелізматичний, метризований органуми. Композитори Леонін (XII ст.), Перотин (кін. XII – поч. XIII ст.). Пісенна творчість трубадурів, труверів, міннезингерів.

Формування на початку XIV ст. нової музичної естетики. Філіп де Вітрі (1291–1361/62) і його трактат «Ars nova». Натуральний стрій Джозеффо Царліно (1517–1590). Розвиток поліфонії: контрапункт, імітація, канон; імітаційна і контрастна поліфонія. Меса, мотет, мадригал. Суворий (строгий) стиль, техніка імітації та канону (канонічної імітації). Філіп де Вітрі (1291–1361/62), Гійом де Машо (1300–1377) – видатні композитори раннього Відродження. Джованні Палестрина (1525–1594). Нідерландська композиторська школа, її значення для розвитку європейської поліфонії.

**Ключові слова:** процесуальне буття культури; символічна форма мистецтва (Г. Гегель); символічний період розвитку Європейської культури; григоріанський хорал; псалмодія; меса; мотет; мадригал; літургія; реквієм; неіменна, мензуральна нотації; органум; суворий / строгий стиль; поліфонія; контрапункт; трубадури, трувери, мінезингери; нідерландська композиторська школа; Філіп де Вітрі; Гійом де Машо; Дж. Палестрина.

**Література:** основна А: 1, 2; Б: 1–3, 12; додаткова А: 11, 15, 21, 26, 27.

## **ТЕМА 2.2. Європейська музична культура XVII–XVIII ст.**

### **(європейська музика в класичний період становлення культури)**

Філософсько-естетичні основи Європейської культури XVII–XVIII ст. (класичний період розвитку). Зміст понять «класична форма мистецтва» (Г. Гегель), «класичний період становлення Європейської культури і мистецтва» (О. Опанасюк). Раціоналізм і діалектика. Логічна структура «тезис-антитез-синтез». Художні принципи стилів бароко, класицизму. Сильові тенденції реалізму, раннього романтизму (передромантизму).

Європейська музика XVII–XVIII ст. Тенденції до синтезу мистецтв. Інтенсивний розвиток опери, ораторії, кантати, інструментальних жанрів. Теорія афектів. Музична риторика. Йоганн Маттезона (1681–1764) і його трактат «Досконалий капельмейстер». Розробка Андреасом Веркмейстером (1645–1706) системи рівномірної темпації. Розвиток музичної теорії. Жан Філіп Рамо (1683–1764) та його обґрунтування структури акордів і гармонічних відношень (в акордах). Відображення в музичному мистецтві раціоналістичного і діалектичного методів пізнання світу. Логічна структура «тезис-антитез-синтез», вираження її змісту в європейській музиці.

**Ключові слова:** класична форма мистецтва; класичний період становлення Європейської культури; логічна структура «тезис-антитез-синтез»; бароко; класицизм; теорія афектів; музична риторика; жанр музики.

**Література:** основна А: 2; Б: 2, 3, 7, 12; додаткова А: 10; Б: 21.

## **ТЕМА 2.3. Музична культура Німеччини XVII – 1-ої половини XVIII ст.**

Історичні умови розвитку німецької музичної культури XVII – 1-ої половини XVIII ст. Музичне життя. Розвиток жанрів. Досягнення німецької музики в жанрах кантатно-ораторіальної, інструментальної, органної музики.

Німецька органна школа XVII – початку XVIII ст. Вільні форми імпровізаційного характеру (прелюдія, фантазія, токато). Імітаційні форми (пасакалія, чакона, ричеркар, фуга). Тенденції до кристалізації жанрів.

Йоганн Себастьян Бах (1685–1750). Бах і епоха. Тематика, образний світ музики, жанри творчості Баха. Особливості музичного стилю Баха. Фуга – основна поліфонічна форма у творчості композитора; структура фуги, роль Баха в розвитку складових розділів фуги (експозиції, розробки, репризи). Органна творчість. Диптихи: прелюдія і фуга, токато

і фуга, фантазія і фуга. Кристалізація в двочастинних творах характерних форм музикування: вільної, імпровізаційної (перші частини бінарного циклу), імітаційної, фуги (другої частини). Інструментальна творчість. Роль Баха в розвитку мистецтва гри на клавирі. «Добре темперований клавир»; його будова. Вокально-інструментальні жанри (пасіони, кантати, ораторії, мотети, меси, маґніфікат).

Георг Філіп Гендель (1685–1759). Тематика, образний зміст, особливості музики Генделя. Оперна і ораторіальна творчість; трактування жанрів. Інструментальні жанри. Клавирна музика. Клавирні сюїти Генделя, їх особливості. Concerti grossi. Пленерні жанри.

**Ключові слова:** Й. С. Бах; Г. Гендель; пасакалія; прелюдія і фуга; токато і фуга; фантазія і фуга; фуга; кантата; опера; ораторія; пасіони; concerto grosso; музичний стиль (композитора).

**Література:** основна А: 2, 8; додаткова А: 9, 17, 21, 23.

#### ТЕМА 2.4. Опера XVII–XVIII ст.

Передісторія опери. Опера XVII ст. Італійська опера. «Дафна» (1598) – перша опера композитора Якопо Пері (1561–1643) і поета Оттавіо Ринуччіні (1563–1621). Опера Пері «Евридика»; сюжет, будова, співвідношення тексту й музики. Опері «Евридика» Джуліо Каччіні (біля 1550–1618) і «Дафна» Марка да Гальяно (1575–1642). Оперна творчість Клаудіо Монтеверді (1567–1643). Опера «Орфей», її відмінність від опери «Евридика» Я. Пері. Опера «Коронування Поппеї». Французька опера і естетика класицизму. Жан Батіст Люллі (1632–1687) – творець «ліричної трагедії». Жан Філіп Рамо (1683–1764); опора в жанрі театральної музики (опера, балет, опера-балет) на традиції Ж.-Б. Люллі; поглиблення героїко-трагедійного початку, лірики; вишуканість музики; роль оркестру в музичній драматургії. Театральна музика Англії XVII ст. Генрі Перселл (1659–1695) і його опера «Дідона і Еней». Опера XVIII ст. Становлення опери-серія. Витоки жанру комедійної опери. Джованні Перголезі (1710–1736) та його опера (інтермедія) «Служниця-господиня». Французька комедійна опера, її відмінність від італійської опери-буффа. Опера (пастораль) Жан Жака Руссо (1712–1778) «Сільський чарівник». Австрійський і німецький зінгшпіль.

Кристофор Вільгальд Глюк (1714–1787). Ідеї французьких енциклопедистів і оперна естетика Глюка. Принципи оперної реформи Глюка. «Орфей і Евридика» – перша реформаторська опера композитора; зміст, структура, драматургія опери. Теоретичне обґрунтування оперної реформи у передмові до опери «Альцеста». Опері «Іфігенія в Авліді» та «Іфігенія в Тавріді».

Оперна творчість Вольфганга Амадея Моцарта (1756–1791). Жанрова розмаїтість, індивідуалізація та поліжанровість опер. Елементи жанрового синтезу в зрілих операх. Оперна естетика Моцарта, відмінність її від оперної естетики Глюка. Комедійна опера «Весілля Фігаро»; зміст, структура, драматургія опери. Музична драма-комедія (dramma giocoso) «Дон Жуан»; трактування жанрів.

**Ключові слова:** К. Глюк; Ж.-Б. Люллі; К. Монтеверді; В. Моцарт; Дж. Перголезі; Г. Перселл; Ж. Ф. Рамо; опера; опера-серія; опера-буффа; зінгшпіль; драматургія опери.

**Література:** основна А: 3, 8, 9; додаткова А: 25, 30.

#### ТЕМА 2.5. Віденський музичний класицизм

Віденський класицизм – вершина розвитку класичного стилю в музиці. Завершення формування жанрів симфонії, сонати, концерту, квартету в творчості Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. Бетговена. Риси класицистського стилю. Період – класичний тип музичної структури. Нове розуміння музичної теми, принципи її розвитку. Оркестр віденських класиків. Поняття «симфонізм». Типи симфонізму віденських класиків. Сонатно-симфонічний цикл та його концепція. Сонатна форма, її розділи і складові моменти. Логічна структура «тезис-антитез-синтез», вираження її змісту в інструментальній музиці

віденських класиків (на рівні відношень основних тем сонатного алегро, частин та концепції сонатно-симфонічного циклу).

Йозеф Гайдн (1732–1809). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості Гайдна. Еволюція жанру симфонії у творчості композитора. Симфонія № 45 («Прощальна симфонія»). «Паризькі симфонії». «Лондонські симфонії» – вершина гайднового симфонізму. Камерно-інструментальна музика. Становлення жанрів фортепіанної сонати і квартету в творчості Гайдна. Сонати D-dur, e-moll. Квартет G-dur (opus 76, № 1). Ораторії «Створення світу», «Пори року»; принципи трактування жанру.

Вольфганг Амадей Моцарт (1756–1791). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості Моцарта. Особливості музичного стилю композитора. Еволюція жанру симфонії в творчості Моцарта. Симфонії № 39, № 40, № 41 – видатні зразки європейського симфонізму XVIII ст. Клавірна і камерно-інструментальна музика. Фортепіанної сонати № 8 (KV 310), № 11 (KV 331), № 14 (KV 475): образний зміст, особливості композиції творів. Кантатно-ораторіальні жанри. Реквієм; образний зміст, будова, трактування жанру.

Людвіг ван Бетговен (1770–1827). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості Бетговена. Особливості музичного стилю Бетговена. Жанр фортепіанної сонати – творча «лабораторія» Бетговена; еволюція жанру – еволюція стилю композитора. Сонати № 8, № 14, № 23: образно-ідейний зміст, виклад і розвиток тематичного матеріалу, принципи «тематичної роботи», принципи єдності циклу, драматургія творів. Романтичні тенденції у пізніх сонатах (№№ 27–32), пізніх квартетах (№№ 13–16). Симфонічна творчість. Симфонія № 5: образно-ідейний зміст, героїко-драматичний тип симфонізму, принципи монотематизму, його втілення в матеріалі симфонії; драматургія твору. Симфонія № 6. Симфонія № 9; образно-ідейний зміст, особливості композиції. Концерти, квартети. Опера «Фіделіо». «Урочиста меса».

**Ключові слова:** Л. Бетговен; Й. Гайдн; В. Моцарт; віденський музичний класицизм; симфонія; соната; квартет; концерт; симфонізм; тип симфонізму; сонатно-симфонічний цикл; сонатна форма; монотематизм.

**Література: основна А:** 3, 4, 9, 10; **Б:** 4, 11; **додаткова А:** 7, 13, 14, 23.

### *Змістовий модуль 3*

## **УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ВІД ПЕРІОДУ АРХАЇКИ ДО XVIII СТОЛІТТЯ**

### **ТЕМА 3.1. Українська музична культура періоду дохристиянської та Київської Русі**

Українська музика періоду архаїки. Зв'язок музики з народними віруваннями, обрядами, календарним циклом. Календарно-обрядові та родинно-побутові пісні: їхні види, зміст, тематика, завдання, особливості виконання. Музична культура Київської Русі. Жанри музики. Народне, фольклорного типу, мистецтво і християнська літургіка – два магістральні напрями розвитку музичної культури Київської Русі. Билини – жанр давньоруського епосу: зміст, тематика, принципи виконання. Музика давньоруської церкви. Гімнографія, її різновиди (канон, кондак, стихира, тропар та інші). Літургії Василія Великого, Іоана Златоустого. Монодія, її основні принципи. Нотація. Текстологія релігійних мелодій. Риси церковного співу. Система «осмогласся» («восьмигласся»).

**Ключові слова:** архаїка; жанр; фольклор; календарно-обрядовий цикл; билини; християнська літургіка; гімнографія; монодія; нотація; осмогласся.

**Література: основна В:** 1–6; **додаткова Б:** 1–5, 7, 11, 12, 14–16, 19–22.

### **ТЕМА 3.2. Українська музична культура XII – 1-ої половини XVII ст.**

Суспільно-історичні особливості розвитку української музики XII – 1-ої половини XVII ст. Народна, церковна музика – основа розвитку української музичної культури. Думи, історичні та лірницькі пісні: зміст, тематика, структура, стиль виконання. Кобзарі

та їхнє мистецтво співу і гри на кобзі. Формування епіко-героїчного мелосу в українській музичній культурі.

Духовна музика. Релігійні піснеспіви, культова монодія, становлення багатоголосся. Кант – церковна і світська 1-голосна і 3-голосна пісня: зміст, жанрові різновиди, особливості музики та будова творів. Світська музика. Розвиток інструментальної музики. Табулатури. Роль освітніх осередків і братств в розвитку національної освіти і мистецтва. Острозька академія, Києво-Могилянська колегія, згодом академія; музичні традиції цих закладів.

**Ключові слова:** думи; історичні пісні; лірницькі пісні; кант; духовна і світська музика; братства.

**Література:** основна В: 1–6; додаткова Б: 8, 10, 11, 14–16.

### **ТЕМА 3.3. Українська музична культура другої половини XVII–XVIII ст.**

Бароко, класицизм, Просвітництво як художні напрями в європейському мистецтві 2-ої половини XVII–XVIII ст. Українська барокова культура.

Народна музика; завершення формування й подальший розвиток різних жанрів. Церковна музика. Традиційна монодія і багатоголосся. Кант; розквіт жанру, жанрове розмаїття кантів. Партесний концерт, його різновиди. Формування концертного стилю, переростання партесного жанру (концерту) в хоровий концерт. Циклічна структура хорового концерту. Жанр української пісні. Зміст, типи пісень, особливості музики, стиль їхнього виконання. Микола Дилецький (бл. 1630–1690) – музичний теоретик, композитор, громадський діяч. «Грамати́ка муси́кійська» («Грамати́ка музика́льна») Дилецького.

Максим Березовський (1740–1741?–1777), Дмитро Бортнянський (1751–1825), Артемій Ведель (1767–1808): тематика, образний зміст, виразово-стильові аспекти музики, жанри творчості, роль композиторів в розвитку жанру хорового концерту. Особливості композиції та драматургія концертів «Не отвержи мене во время старости», «Скажи ми, Господи, кончину мою», «Доколе, Господи, забудеши мя»).

**Ключові слова:** М. Березовський; Д. Бортнянський; А. Ведель; М. Дилецький; партесний і хоровий концерти; циклічна структура концерту; виразово-стильові аспекти музики; драматургія концерту.

**Література:** основна В: 1–6; додаткова Б: 6, 9, 13–15, 22–33.

## *Змістовий модуль 4* **ЄВРОПЕЙСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА КІНЦЯ XVIII–XIX СТОЛІТТЯ**

### **ТЕМА 4.1. Європейська музика в романтичний період становлення культури**

Трактування романтичного мистецтва у філософії Г. Гегеля. Європейська музика в романтичний період становлення культури. Романтизм як явище. Характерні особливості стилю романтичної музики. Роль літератури і поезії. Програмність. Установка митця-романтика: я пишу як відчуваю в певний момент життя. Актуалізація жанру мініатюри. Звернення до внутрішнього світу людини. Принципи образної і тематичної єдності композицій романтиків. Монотематизм. Трансформація тематичного матеріалу.

Жанри романтичної музики: традиційні (опера, балет, симфонія, концерт, соната, сюїта); нові (симфонічна поема, вокальний цикл, вокальна та інструментальна мініатюра, балада, пісня, п'єса, пісня без слів, новелета, інтермецо, рапсодія, арабеска). Особливості трактування жанрів; актуалізація жанрів вокальної та інструментальної мініатюри.

**Ключові слова:** романтична форма мистецтва; романтичний період становлення Європейської культури; романтизм; монотематизм; трансформація тематичного матеріалу; програмність музики.

**Література основна А:** 4; **Б:** 2, 3, 5, 8, 12, 13; **додаткова А:** 19; **Б:** 22.

#### **ТЕМА 4.2. Музична культура Австрії та Німеччини 1-ої половини XIX ст.**

Суспільно-історичні умови розвитку музичної культури Австрії та Німеччини 1-ої половини XIX ст. Розвиток музичних жанрів.

Франц Шуберт (1797–1828). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості Шуберта. Особливості музичного стилю композитора. Роль побутової і народної музики в художньому формуванні Шуберта. Вокальна творчість. Тематика пісень; відсутність уваги до деталізації тексту; перевага мелодичного початку. «Прекрасна мельниківна», «Зимовий шлях»: образно-ідейний зміст, принципи вираження поетичного тексту у вокальній музиці, будова, романтичне трактування циклів. Симфонічна творчість. Лірико-драматична симфонія № 8 («Незакінчена»). Героїко-епічна симфонія № 9. Жанри сонати і фортепіанної мініатюри у творчості Шуберта. Сонати A-dur (D-664, Opus 120), B-dur (DV-960). Шість музичних моментів (D-780, Opus 94), Чотири експромти (D-935, Opus 142) – класичні зразки романтичної фортепіанної мініатюри.

Фелікс Мендельсон (1809–1847). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості Мендельсона. Романтичні та класицистські тенденції в творчості композитора. «Шотландська симфонія», «Італійська симфонія», увертюри «Сон в літню ніч», «Гебриди», «Прекрасна Мелузїна» – кращі зразки німецького романтичного симфонізму. Музика до комедії Вільяма Шекспіра «Сон в літню ніч». Скрипковий концерт, e-moll – шедевр інструментальної музики XIX ст.: образний зміст, романтичне трактування циклу. Фортепіанна творчість. «Пісні без слів»: образне й жанрове розмаїття п'єс; вокалізація інструментальної музики.

Роберт Шуман (1810–1856). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості, особливості музичного стилю Шумана. Фортепіанна і вокальна музика – провідні жанри творчості композитора. «Метелики», «Карнавал» – багаточастинні романтичні цикли. Принципи розвитку музичного тематизму в «Симфонічних етюдах». «Фантастичні п'єси», «Дитячі сцени», «Альбом для юнацтва»: образний зміст, різноплановість мініатюр. Особливості вокальної лірики Шумана. Цикли «Любов поета» (вірші Г. Гайне), «Любов і життя жінки» (вірші А. фон Шамісо). Порівняльна характеристика творчих методів у жанрі вокальної музики Шуберта і Шумана. Симфонії, концерти, Камерно-інструментальна і хорова музика Шумана.

**Ключові слова:** Ф. Мендельсон; Ф. Шуберт; Р. Шуман; концерт; фортепіанна п'єса / мініатюра; пісня; цикл; романтичне трактування циклу.

**Література:** основна А: 4, 10; додаткова А: 30.

#### **ТЕМА 4.3. Французька музична культура першої половини XIX ст.**

Суспільно-історичні умови розвитку французької музичної культури 1-ої половини XIX ст. Музичне життя Франції. Розвиток жанрів. Розвиток «великої опери» (Дж. Мейєрбер), комедійної опери (Ф. А. Буальдьє, Д. Ф. Обер), романтичного балету (А. Ш. Адан).

Гектор Берліоз (1803–1869). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості Берліоза. Берліоз – основоположник програмного симфонізму. «Фантастична симфонія»: образно-ідейний зміст, будова твору, програмність, виклад і розвиток тематичного матеріалу, принципи монотематизму та трансформації тематичного матеріалу, драматургія симфонії. Симфонії «Гарольд в Італії», «Ромео і Джульєтта». Духовні твори. Реквієм. Те Deum. Опера «Бенвенуто Челліні».

**Ключові слова:** Г. Берліоз; симфонія; опера; балет; драматургія симфонії; принципи монотематизму і трансформації тематичного матеріалу.

**Література:** основна А: 4, 11.

#### **ТЕМА 4.4. Польська музична культура XIX ст.**

Суспільно-історичні умови розвитку польської музичної культури XIX ст. Музичне життя. Розвиток жанрів. Формування польської композиторської та виконавської шкіл (Г.

Венявський, К. Ліпінський, К. Курпінський, М. Огінський, М. Шимановська). Станіслав Монюшко (1819–1872); вокальна, хорова і оперна творчість Монюшка.

Фридерік Шопен (1810–1849) – основоположник польської музичної класики. Тематика, образний зміст музики, жанри творчості, особливості музичного стилю Шопена. Класичні й романтичні тенденції. 24 прелюдії для фортепіано – музична «енциклопедія» романтизму. Балади Шопена – новий романтичний жанр фортепіанної музики. Балади № 1, № 2. Фортепіанна соната № 2: образно-ідейний зміст, романтичне трактування сонатного циклу, характерність фіналу, драматургія твору. Ноктюрни; інтерпретація жанру (ноктюрн opus 48, № 1). Поетизація та індивідуалізація побутових жанрів (мазурка, вальс, полонез). Етюд Шопена; трактування жанру.

**Ключові слова:** Ф. Шопен; балада; вальс, етюд; мазурка, ноктюрн, полонез; поетизація, індивідуалізація побутових жанрів; романтичне трактування сонатного циклу.

**Література: основна А:** 4, 10; **додаткова А:** 3.

#### **ТЕМА 4.5. Російська музична культура 1-ої половини ХІХ ст.**

Суспільно-історичні умови становлення російської музичної культури 2-ої половини ХVІІІ – 1-ої половини ХІХ ст. Музичне життя. Розвиток жанрів. Жанр пісні і романсу в творчості Олександра Аляб'єва (1787–1851), Олександра Варламова (1801–1848), Олександра Гурильова (1803–1858). Камерна, інструментальна та симфонічна музика.

Михайло Іванович Глінка (1804–1857). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості, особливості музичного стилю Глінки. Оперна творчість. «Іван Сусанін», «Руслан і Людмила» – два магістральні напрями російської оперної класики: історія і епос. Трактування жанру, драматургія опери. Посилення уваги до народних сцен. Роль оркестру. Симфонічна творчість; принципи жанровості, програмності. «Камаринська». Іспанські увертюри «Арагонська хота», «Ніч у Мадриді». «Вальс-фантазія» – лірична лінія симфонізму Глінки. Вокальна творчість Глінки; тематика, образний зміст музики, трактування поетичного тексту і принципи його вираження у вокальній музиці. Романси «Не искушай», «Сомнение», «Жаворонок», «Не пой красавица при мне», «Я помню чудное мгновенье», «Ночной зефир», «Не говори, что сердцу больно», балада «Ночной смотр».

Олександр Сергійович Даргомижський (1813–1869). Глінка і Даргомижський: спільні та відмінні риси. Тематика, образний зміст музики, жанри творчості композитора. Оперна творчість. «Русалка» – жанр реалістичної народно-побутової музичної драми. Романси та пісні Даргомижського: тематика, образний зміст пісень, трактування поетичного тексту, принципи його вираження у вокальній музиці. Романси «Ночной зефир», «Я вас любил», «Шестнадцать лет», «И скучно и грустно», «Мне грустно», «Старый капрал», «Червяк», «Титулярный советник».

**Ключові слова:** О. Аляб'єв; О. Варламов; М. Глінка; О. Гурильов; О. Даргомижський; опера; пісня; романс; драматургія опери.

**Література: основна А:** 13; **Б:** 6; **додаткова А:** 24.

### *Змістовий модуль 5*

## **ЄВРОПЕЙСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ**

**(Австрія, Німеччина, Італія, Угорщина, Франція)**

#### **ТЕМА 5.1. Музична культура Австрії та Німеччини 2-ої половини ХІХ ст.**

Суспільно-історичні умови розвитку музичної культури Австрії та Німеччини 2-ої половини ХІХ ст. Музичне життя. Розвиток жанрів.

Ріхард Вагнер (1813–1883). Естетичні та філософські погляди Вагнера. Обґрунтування ідеї синтезу мистецтв у літературному творі «Опера і драма». Оперна естетика Вагнера. Тематика опер. Принципи лейтмотивної системи. Трактування



вокального та інструментального початків в опері. Оркестр Вагнера. «Тангейзер», «Лоенгрін» та нові принципи оперної драматургії Вагнера 1840-х років. «Трістан та Ізольда» – «вокально-симфонічна поема»: трактування опери; співвідношення вокального, інструментального початків. Симфонічні епізоди з опер («Політ валькірій» – з опери «Валькірія», «Шелест лісу» – з опери «Зігфрід», «Граурний марш» – з опери «Загибель богів») та оперні увертюри як самостійні жанри симфонічної музики.

Йоганнес Брамс (1833–1897). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості, особливості музичного стилю Брамса. Фортепіанна і симфонічна музика – провідні жанри творчості Брамса. Варіації на тему Паганіні (етюди для фортепіано, opus 35) – енциклопедія брамсівського піанізму. Фортепіанні п'єси 1890-х років (opus 116–119). Симфонії Брамса; опора на традиції класичного типу симфонії. Симфонія № 4; трактування жанру, особливості композиції твору. Камерно-інструментальна творчість. «Німецький реквієм».

Антон Брукнер (1824–1896). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості Брукнера. Брукнер – видатний симфоніст 2-ої половини XIX ст. Принципи симфонічної концепції. Симфонія № 4; трактування жанру, особливості композиції твору. Духовні твори. Реквієм. Меси. Te Deum.

Йоганн Штраус (1825–1899) – класик побутової танцювальної музики. Вальси і оперети Штрауса. Симфонізація побутових жанрів. Оперети «Казки Віденського лісу», «Летюча миша», «Циганський барон».

**Ключові слова:** Й. Брамс; А. Брукнер; Р. Вагнер; Й. Штраус; опера; оперета; симфонія; оперна естетика Р. Вагнера; лейтмотив; лейтмотивна система (Р. Вагнера); драматургія опери.

**Література: основна А:** 5, 6, 11; **додаткова А:** 1, 2.

### **ТЕМА 5.2. Італійська музична культура другої половини XIX ст.**

Суспільно-історичні умови розвитку італійської музичної культури XIX ст. Розвиток жанрів. Опера – провідний жанр італійської музики XIX ст.

Джузеппе Верді (1813–1801). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості Верді. Італійська опера до Верді (1-а половина XIX ст.), заслуга композитора в розвитку жанру. Оперна естетика Верді. Опера Верді – реалістична музична драма людських пристрастей. Еволюція жанру опери в творчості Верді. «Ріголетто» – жанр реалістичної соціальної драми; «Травіата» – жанр лірико-психологічної драми. Опери 1860–1870-х років. Шлях Верді від «номерної опери» до жанру музичної драми. «Аїда». «Отелло» – вище реалістичне досягнення Верді. «Фальстаф». Вокально-хорові твори. Реквієм; образний зміст, трактування жанру.

Веризм – художній напрям в італійській літературі останньої чверті XIX ст. Джованні Верга (1840–1922) та його збірники новел «Життя полів», «Сільські новели». Оперний веризм, його зв'язок і відмінність від літературного веризму. П'єтро Масканьї (1863–1945) – автор першої веристської опери «Сільська честь». Руджеро Леонкавалло (1858–1919) і його опера «Паяци».

Джакомо Пуччіні (1858–1924) – видатний представник італійської опери кінця XIX – початку XX ст. Спільні та відмінні принципи оперної естетики Верді та Пуччіні. Опери «Маном Леско», «Тоска», «Мадам Баттерфлай»; трактування жанру опери.

**Ключові слова:** Дж. Верді; Р. Леонкавалло; П. Масканьї; Дж. Пуччіні; веризм; опера; оперна естетика Дж. Верді; драматургія опери.

**Література: основна А:** 5–7, 11.

### **ТЕМА 5.2. Угорська музична культура XIX ст.**

Суспільно-історичні умови розвитку угорської музичної культури XIX ст. Музичне життя. Розвиток жанрів. Народна музика (історичні, селянські, куруцькі пісні; міські

пісні). Стиль вербункош. Ференц Еркель (1810–1893); значення творчості композитора для розвитку угорської музичної культури.

Ференц Ліст (1811–1886). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості Ліста. Програмність музики. Принципи монотематизму, трансформації тематичного матеріалу. Ліст – основоположник симфонічної поеми. «Прелюди», «Тассо», «Мазепа», «Орфей»; трактування жанру, особливості музики, драматургія поем. Фортепіанна творчість Ліста. Цикли «Роки мандрів», «Поетичні та релігійні гармонії». «Угорські рапсодії»: образний зміст п'єс, виклад і розвиток тематичного матеріалу, роль варіаційного принципу, формотворчі принципи рапсодій. Рапсодії № 2, № 6. Соната h-moll – унікальний твір світової фортепіанної музики: особливості композиції, драматургія сонати. Концерти, етюд, мініатюри (Ноктюрн № 3, «Мрії кохання»; «Утіхи», № 3), транскрипції і парафрази Ліста.

**Ключові слова:** Ф. Ліст; симфонічна поема; соната; угорські рапсодії; формотворчі принципи угорських рапсодій Ф. Ліста; драматургія поеми / сонати; монотематизм, трансформація тематичного матеріалу.

**Література: основна А:** 5, 6, 11; **додаткова А:** 16.

#### **ТЕМА 5.4. Французька музична культура другої половини ХІХ ст.**

Суспільно-історичні умови розвитку французької музичної культури 2-ої половини ХІХ ст. Музичне життя. Розвиток жанрів. Опера (Ж. Бізе, Ш. Гуно, К. Сен-Санс, Ж. Масне), симфонічна і камерно-інструментальна музика (П. Дюка, К. Сен-Санс, С. Франк).

Жорж Бізе (1838–1875). Тематика, образний зміст, жанри творчості Бізе. Опера музика. Драматизація жанру ліричної опери. «Кармен»; трактування жанру опери. Симфонічна творчість. Оркестрова сюїта «Арлезіанка».

Сезар Франк (1822–1890). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості композитора. Симфонічна музика. Симфонічні поеми («Еоліди», «Проклятий мисливець», «Джини»); трактування жанру. «Симфонічні варіації». Симфонія d-moll – видатний твір Франка; трактування жанру, композиція симфонії. Органна творчість. Шість п'єс для органа. Три хорали для великого органа. Фортепіанні твори. «Прелюдія, хорал і fuga» – приклад оригінального трактування поліфонічного циклу (прелюдія і fuga). Камерно-інструментальні твори. Скрипкова соната A-dur.

**Ключові слова:** Ж. Бізе; Ш. Гуно; П. Дюка; Ж. Масне; К. Сен-Санс; С. Франк; опера; симфонія; симфонічна поема; органна музика.

**Література: основна А:** 5, 6, 12.

### **ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

(За умови дистанційного навчання кожен семінар опрацьовується і подається у письмовій формі – тезисний виклад матеріалу. Шрифт: Times New Roman. Обсяг: 4–5 сторінок. Формат: А4. 14 кегель. Одинарний відступ між рядками)

#### **Семінарське заняття 1**

**Тема 1.2. Музична культура Стародавнього Єгипту, Палестини, Стародавньої Індії, Стародавнього Китаю; Тема 1.3. Музична культура Стародавньої Греції**

1. Культурна і календарно-обрядова музика – магістральні напрями розвитку музичного мистецтва давніх культур, їхній зміст та особливості.
2. Функція музики в давніх культурах; природа й зміст утилітарного принципу музикування, його форми, музичний практикум.
3. Музична теорія і музична естетика давньої Індії (ладова система; тала, рага, раса, мантра, сангіта, система «шруті»).
4. Принципи навчання музики в давній Індії, принципи виконання музичних композицій (принципи музикування).

5. Хазрат Інайят Хан, Раві Шанкар – видатні представники давньоіндійської традиції музикування у ХХ ст.
6. Мусичне мистецтво Стародавньої Греції – мистецтво Муз; поняття «музика» («μουσική») в контексті позиції «техне» («τέχνη»).
7. Медичний (магічний), космологічний, суспільно-виховний, вузько-спеціальний, музично-теоретичний (теорія музики) напрями розвитку музичної естетики та музичної культури Стародавньої Греції.
8. Музична теорія Стародавньої Греції: звукоряд, тетра хорди, принципи утворення ладів; піфагорійський (мелодичний) стрій.
9. Теорія музичного катарсису Піфагора; Платон, Аристотель та їх вчення про виховну роль музики.
10. Каноніки та гармоніки: полярність у визначенні суті музики.
11. Музика і онтологія: особливості відображення світу й пізнання художнього образу в музичному мистецтві (на основі аналізу статті Ю. Холопова «Про форми осягнення музичного буття» та підрозділу 6.2.2 «Про пізнання в музичному мистецтві» монографії О. Опанасюка).

**Література: основна А:** 1, 2; **Б:** 9, 10, 12, 14; **додаткова А:** 4–6, 18, 20, 28, 29, 31–35.

### **Семінарське заняття 2**

#### **Тема 2.2. Європейська музична культура XVII–XVIII ст.**

##### **(європейська музика в класичний період становлення культури)**

1. Метаісторична концепція розвитку мистецтва Г. Гегеля; характеристика *класичної форми мистецтва*.
2. Концепція інтенціоналізму культури і мистецтва О. Опанасюка; особливості становлення Європейської культури в *класичний період розвитку*: Новий час, Просвітництво (XVII–XVIII ст.).
3. Раціоналізм і діалектика. Логічна структура «тезис-антитез-синтез», вираження її змісту в європейській музиці XVII–XVIII ст.
4. Становлення інструментальної музики від вокальних, танцювальних зразків до інструментальних жанрів поліфонічного, гомофонного і мішаного типів викладу музичного матеріалу.
5. Тріо-соната – попередниця старовинної і класичної сонати. Церковна соната (sonata da chiesa), камерна соната (sonata da camera / партита), сюїта: кристалізація чотиричастинного циклу (алеманда, куранта, сарабанда, жига) з відповідним змістом, темпом і викладом музичного матеріалу в кожній з частин, що стане характерним для структури майбутнього сонатно-симфонічного циклу.
6. Французька клавесинна музика: тематика й образний світ клавесиністів, форма рондо, італійські партити і французькі сюїти.
7. Німецька органна школа; вільні форми імпровізаційного характеру (прелюдія, фантазія, токато), імітаційні форми (пасакалія, чакона, ричеркар, фуга), тенденції до кристалізації жанрів.

**Література: основна А:** 2; **Б:** 1–3, 12; **додаткова А:** 13, 23.

### **Семінарське заняття 3**

#### **Тема 2.3. Музична культура Німеччини XVII – 1-ої половини XVIII ст.**

##### **Тема: Творчість Йоганна Себастьяна Баха**

1. Й. С. Бах і епоха; роль композитора в розвитку європейської музики XVII-XVIII ст.
2. Тематика, образний зміст музики, жанри творчості, особливості музичного стилю Й. С. Баха.
3. Фуга – основна поліфонічна форма у творчості Й. С. Баха: роль композитора в розвитку складових частин фуги; роль теми-зерна.

4. Органна творчість Й. С. Баха; новаторство в розвитку жанрів прелюдії, фуги, токати, фантазії, хоральної обробки.
5. Токата і fuga d-moll, Фантазія і fuga g-moll, Прелюдія і fuga a-moll Й. С. Баха: образний зміст, особливості композиція (драматургії) творів.
6. Інструментальна музика Й. С. Баха; роль композитора в розвитку мистецтва гри на клавирі; експериментальний твір «Хроматична фантазія і fuga» d-moll: виразово-стильові аспекти, особливості композиції твору.
7. «Добре темперований клавир» – видатний зразок клавирного (клавесинного) мистецтва Й. С. Баха; образний зміст, тематизм, принципи тональної будови прелюдій і фуг; аналіз композицій прелюдій і фуг (за вибором) C-dur, c-moll, es-moll, b-moll (№ 1, № 2, № 8, № 22 – I ч.).
8. Вокально-інструментальна творчість Й. С. Баха; хорал, речитатив, арія, хор – складові форми (частини) пасіонів, кантат, ораторій, їхні функції та значення в драматургії композицій; Меса h-moll, «Пасіони за Іваном», «Пасіони за Матвієм» (за вибором): трактування жанрів, образний зміст, будова, композиція творів.

**Література: основна А: 2, 8; додаткова А: 9, 23.**

#### **Семінарське заняття 4**

##### **Тема 2.4. Опера XVII–XVIII ст.**

1. Європейська опера 2-ої половини XVIII ст.; заслуга К. В. Глюка, В. А. Моцарта в розвитку жанру опери (загальна характеристика).
2. Оперна естетика і принципи оперної реформи К. В. Глюка. Опера «Орфей та Еврідіка»: жанр, образний зміст, будова, трактування арій, речитативів, ансамблів, музична характеристика оперних персонажів, драматургія опери.
3. Оперна естетика В. А. Моцарта, відмінність її від оперної естетики К. В. Глюка. «Весілля Фігаро», «Дон Жуан» (один твір за вибором студента): жанр, образний зміст, будова, трактування арій, речитативів, ансамблів, музична характеристика оперних персонажів, драматургія опери.

**Література: основна А: 3, 9; додаткова А: 30.**

#### **Семінарське заняття 5**

##### **Тема 2.5. Віденський музичний класицизм.**

**Тема: Жанри симфонії, сонати, концерту і квартету у творчості віденських класиків**

1. Віденський класицизм – вершина розвитку класичного стилю в музичному мистецтві.
2. Кристалізація жанрів симфонії, сонати, концерту, квартету у творчості віденських класиків; сонатна форма, її розділи, складові моменти; сонатно-симфонічний цикл, його концепція; характеристика змісту та можливих форм частин циклу.
3. Поняття «симфонізм»; типи симфонізму віденських класиків (Й. Гайдн, В. Моцарт, Л. Бетговен).
4. Логічна структура «тезис-антитез-синтез», вираження її змісту в інструментальній музиці віденських класиків (на рівні відношень основних тем сонатного алегро, частин та концепції сонатно-симфонічного циклу).
5. Принципи індивідуалізації сонатно-симфонічного циклу Л. Бетговена.
6. Період – класична форма музичної теми віденських класиків; методи розвитку тематичного матеріалу; принципи «тематичної роботи», монотематизму Л. Бетговена.

**Література: основна А: 3, 4, 9, 10; Б: 4, 11, додаткова А: 13, 23.**

#### **Семінарське заняття 6**

##### **Тема 2.5. Віденський музичний класицизм**

**Тема: Творчість Йозефа Гайдна та Вольфганга Моцарта**

1. Творчі портрети Й. Гайдна, В. Моцарта (див. розміщену нижче примітку).

2. Симфонічна та камерно-інструментальна музика Й. Гайдна, В. Моцарта. Образний зміст і драматургія симфоній № 103 Гайдна, № 40 Моцарта.
3. Жанр фортепіанної сонати у творчості Й. Гайдна, В. Моцарта. Сонати Гайдна D-dur, e-moll; сонати Моцарта № 8 (KV 310), № 11 (KV 331): образний зміст творів, принципи експонування головних партій у першій частині, трактування циклу, особливості композиції творів.
4. Вокально-симфонічна музика. Й. Гайдна, В. Моцарта. Ораторії Гайдна «Створення світу», «Пори року»; Реквієм Моцарта: образний зміст, особливості композиції, трактування жанрів.

**Примітка:**

**Творчий портрет композитора здійснюється за планом:**

1. Місце й значення композитора в національній і європейській музичній культурі;
2. Митець і епоха; відображення у творчості композитора суспільних процесів, тенденцій свого часу, історичних подій;
3. Тематика, образно-ідейний зміст музики, провідна тема у творчості композитора;
4. Жанри творчості, провідні жанри, внесок композитора в їхній розвиток;
5. Традиції та новаторство у контексті творчої діяльності композитора;

**Література: основна А:** 3, 9; **Б:** 4, 11; **додаткова А:** 13, 23.

**Семінарське заняття 7**

**Тема 2.5. Віденський музичний класицизм. Тема: Творчість Людвіга ван Бетговена**

1. Творчий портрет Л. Бетговена (див. примітку до семінару № 6).
2. Жанр симфонії в творчості Л. Бетговена. Симфонія № 5: образно-ідейний зміст, принципи монотематизму, єдності циклу, драматургія твору.
3. Симфонії № 6, № 9 Л. Бетговена; образно-ідейний зміст, програмні тенденції та особливості композиції творів.
4. Жанр фортепіанної сонати у творчості Л. Бетговена. Сонати № 8, № 14: образний зміст, принципи єдності циклу, драматургія творів; романтичні тенденції у пізніх фортепіанних сонатах (на основі сонат №№ 27–32).

**Література: основна А:** 4, 10; **Б:** 4, 11; **додаткова А:** 13, 23.

**Семінарське заняття 8**

**Тема 3.1. Українська музика періоду дохристиянської та Київської Русі**

1. Українська музика періоду архаїки, її особливості, види та функція в житті давньоруського суспільства.
2. Календарно-обрядові, родинно-обрядові пісні та поховальні голосіння: їхній зміст, завдання, особливості виконання (для ілюстрації – спів або гра на музичному інструменті – на кожний вид пісень приготувати по одному прикладу).
3. Музична культура Київської Русі: народне мистецтво; фольклор і християнство; музика давньоруської церкви (текстологія; нотація; основні риси церковного співу; принципи знаменного розспіву); музичний побут княжого двору.

**Література: основна В:** 1, 6, 8–10; **додаткова Б:** 1, 3, 6, 13, 16–18

**Семінарське заняття 9**

**Тема 3.2. Українська музична культура XII – 1-ої половини XVII ст.**

1. Суспільно-історичні умови розвитку української музичної культури в XII – 1-й половині XVII ст.
2. Думи; зміст, тематика, мелодика, ритміка, становлення жанру, жанрові різновиди, особливості композиції дум, стиль виконання (визначення змісту явищ, слухання і аналіз музики).
3. Історичні пісні: зміст, тематика, мелодика, ритміка, становлення жанру, жанрові різновиди, стиль виконання (визначення змісту явищ, слухання і аналіз музики).

4. Кант; зміст, тематика, мелодика, ритміка, одноголосся й багатоголосся, становлення жанру, жанрові різновиди, особливості музики, стиль виконання (визначення змісту явищ, слухання і аналіз музики).

**Література: основна В:** 1, 6, 8–10; **додаткова Б:** 10, 12, 13, 16, 17, 22.

### ***Семінарське заняття 10***

#### **Тема 3.3. Українська музична культура 2-ої половини XVII–XVIII ст.**

1. Суспільно-історичні умови розвитку української музичної культури в другій половині XVII–XVIII ст.; розвиток музичних жанрів;
2. Творчі портрети М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя (див. примітку до семінару № 6).
3. Хорові концерти: «Не отвержи мене во время старости» М. Березовського; № 32 («Скажи ми, Господи, кончину мою») Д. Бортнянського, № 3 («Доколе, Господи, забудеши мя») А. Веделя: образно-ідейний зміст, стильові особливості музики, трактування жанру, будова і драматургія творів.

**Література: основна В:** 6, 8, 9, 11; **додаткова Б:** 8, 16, 34.

### ***Семінарське заняття 11а***

#### **Тема 4.1. Європейська музика в романтичний період становлення культури**

1. Суспільно-історичні передумови та філософсько-естетичні основи романтизму – художнього напрямку кінця XVIII–XIX ст. (в романтичний період становлення Європейської культури).
2. Літературні маніфести романтиків як «програма до дії» щодо формування нової, романтичного спрямування, художньої культури; становлення національних музичних культур.
3. Тематика та образно-ідейний зміст художнього образу романтиків.
4. Роль літератури і поезії та програмність у музичному мистецтві романтиків.
5. Мелодика і гармонія романтиків: зміна акцентів (на протигагу композиторам-класицистам) у музичній композиції; особливості музичних тем, їхнього супроводу, викладу й розвитку.
6. Порівняльна характеристика принципів вираження художнього образу в музиці класицистів і романтиків (на основі інструментальної музики віденських класиків та 24 прелюдій для фортепіано Ф. Шопена).
7. Монотематизм, трансформація тематичного матеріалу; принципи образної і тематичної єдності композицій у романтиків.
8. Жанри романтичної музики, особливості їхнього трактування композиторами-романтиками.

**Література: основна А:** 4, 10; **Б:** 5, 8, 12, 13; **додаткова А:** 13, 23.

### ***Семінарське заняття 11б***

#### **Тема 4.2. Музична культура Австрії та Німеччини 1-ої половини XIX ст.**

##### ***Тема: Камерно-вокальна музика Франца Шуберта, Роберта Шумана***

1. Жанр камерно-вокальної музики у творчості Ф. Шуберта, Р. Шумана; принципи романтичного трактування вокальних циклів.
2. Тематика, образний зміст пісень, трактування поетичного тексту та принципи його вираження у вокальній музиці Ф. Шуберта (на основі пісень з вокальних циклів «Прекрасна мельниківна», «Зимовий шлях» (4 п'єси за вибором студента)).
3. Тематика, образний зміст пісень, трактування поетичного тексту та принципи його вираження у вокальній музиці Р. Шумана (на основі пісень з вокального циклу «Любов поета» (4 п'єси за вибором студента)).

**Література: основна А:** 4, 10.

### **Семінарське заняття 12**

#### **Тема 4.4. Польська музична культура XIX ст. Тема: Творчість Фридеріка Шопена**

1. Творчий портрет Ф. Шопена (див. примітку до семінару № 6).
2. Фортепіанна мініатюра в творчості Ф. Шопена; принципи поетизації та індивідуалізації побутових жанрів (мазурки, вальси, полонези).
3. 24 прелюдії Ф. Шопена – енциклопедія романтизму; образний зміст і жанрове розмаїття п'єс, будова й трактування циклу; характеристика прелюдій №№ 2–4, № 6, № 7, № 15, № 24 (4 п'єс за вибором студента).
4. Балади Ф. Шопена; характеристика балад № 1, № 2: образний зміст, особливості композиції, драматургія творів.
5. Жанр фортепіанної сонати у творчості Ф. Шопена; характеристика сонати № 2, b-moll: образно-ідейний зміст, особливості композиції, романтичне трактування жанру, драматургія твору.

**Література: основна А: 4, 10; додаткова А: 3.**

### **Семінарське заняття 13**

#### **Тема 4.5. Російська музична культура 2-ої половини XVIII – 1-ої половини XIX ст.**

##### **Тема: Камерно-вокальна творчість Михайла Глінки та Олександра Даргомижського**

1. Жанр камерно-вокальної музики в російській культурі 1-ої половини XIX ст. Міська побутова пісня і романс у творчості О. Аляб'єва, О. Варламова, О. Гурільова.
2. Камерно-вокальна творчість М. Глінки; тематика, образний зміст пісень, трактування поетичного тексту та принципи його вираження у вокальній музиці; на основі творів: «Жаворонок», «Не говори, что сердцу больно», «Не искушай», «Не пой красавица при мне», «Ночной зефир», «Ночной смотр», «Сомнение», «Я помню чудное мгновенье» (4 п'єси за вибором студента).
3. Камерно-вокальна творчість О. Даргомижського; тематика, образний зміст пісень, трактування поетичного тексту та принципи його вираження у вокальній музиці; на основі творів: «И скучно и грустно», «Мне грустно», «Ночной зефир», «Растались гордо мы», «Старый капрал», «Титулярный советник», «Червяк», «Шестнадцать лет», «Я вас любил» (4 п'єси за вибором студента).

**Література: основна А: 13; Б: 6; додаткова А: 24.**

### **Семінарське заняття 14**

#### **Тема 5.1. Музична культура Австрії та Німеччини 2-ої половини XIX ст.**

##### **Тема: Жанр симфонії у творчості Антона Брукнера, Йоганнеса Брамса**

1. Симфонії А. Брукнера, Й. Брамса; трактування жанру симфонії, принципи симфонічних концепцій композиторів.
2. Антон Брукнер. Симфонія № 4, Es-dur: образно-ідейний зміст, особливості композиції, драматургія симфонії.
3. Йоганнес Брамс. Симфонія № 4, e-moll: образно-ідейний зміст, особливості композиції, драматургія симфонії.

**Література: основна А: 5, 6, 11.**

### **Семінарські заняття 15**

#### **Тема 5.1. Музична культура Австрії та Німеччини 2-ої половини XIX ст.;**

##### **Тема 5.2. Італійська музична культура 2-ої XIX ст.**

##### **Тема: Оперна творчість Ріхарда Вагнера та Джузеппе Верді**

1. Філософсько-естетичні погляди і оперна естетика Р. Вагнера; принципи його лейтмотивної системи.
2. Ріхард Вагнер. Оперні «Лоенгрін», «Трістан та Ізольда»: трактування жанру, образно-ідейний зміст, будова, трактування арій, речитативів, ансамблів, музична харак-

теристика оперних персонажів, співвідношення вокалу і оркестру, драматургія опери (аналіз однієї опери за вибором студента).

- Естетичні погляди і оперна естетика Дж. Верді, відмінність її від оперної естетики Р. Вагнера.
- Джузеппе Верді. Опери «Ріголетто», «Травіата»: трактування жанру, образно-ідейний зміст, будова, трактування арій, речитативів, ансамблів, музична характеристика оперних персонажів, співвідношення вокалу і оркестру, драматургія опер (аналіз однієї опери за вибором студента).

**Література: основна А:** 5, 6, 11; **додаткова А:** 1, 2.

### **Семінарське заняття 16**

#### **Тема 5.3. Угорська музична культура XIX ст. Тема: Творчість Ференца Ліста**

- Творчий портрет Ф. Ліста (див. примітку до семінару № 6).
- Ференц Ліст. Симфонічні поеми «Тассо», «Прелюди»: образно-ідейний зміст, принципи програмності, особливості композиції, драматургія поем (один твір за вибором студента).
- Ференц Ліст. Соната для фортепіано h-moll: образний зміст, грандіозність концепції, особливості композиції, драматургія сонати.
- Ференц Ліст. «Угорські рапсодії» № 2, № 6: образний зміст, трактування жанру, особливості композиції, драматургія творів.

**Література: основна А:** 5, 6, 11; **додаткова А:** 16.

### **Семінарське заняття 17**

#### **Тема 5.4. Французька музична культура 2-ої половини XIX ст.**

- Творчий портрет Ж. Бізе (див. примітку до семінару № 6).
- Жорж Бізе. Опера «Кармен»: образний зміст, історія написання опери, трактування жанру, будова твору, трактування арій, речитативів, ансамблів, музична характеристика оперних персонажів, драматургія опери.
- Творчий портрет Сезара Франка (див. примітку до семінару № 6). «Прелюдія, хорал і fuga» для фортепіано, Скрипкова соната A-dur: образний зміст, трактування жанру, особливості композиції творів (один твір за вибором студента).

**Література: основна А:** 5, 6, 12.

## **6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ**

### **6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів**

Види діяльності студента	Модуль 1			Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
	Макс.кільк.балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальні кількості балів	Кількість одиниць	Максимальна кількості балів	Кількість одиниць	Максимальні кількості балів	Кількість одиниць	Максимальні кількості балів	Кількість одиниць	Максимальні кількості балів
Відвідування лекцій	1	2	2	6	6	3	3	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	1	1	6	6	3	3	3	3	4	4



Робота на семінарському занятті	10	1	10	6	60	3	30	3	30	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	6	30	3	15	3	15	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом	42	7	48	25	127	13	76	13	76	17	93

## 7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Зміст завдань
<b>Змістовий модуль 1. Музична культура стародавнього світу</b>		
1.1	Вступ до курсу «Історія музики»	За вказаною літературою визначити змістові моменти основних теорій щодо походження музики, розвитку культури, періодизації історії музики.
1.2	Музична культура Стародавнього Єгипту, Палестини, Стародавньої Індії, Стародавнього Китаю	За вказаною літературою визначити особливості музики давніх культур, її філософсько-естетичні аспекти, принципи функціонування, музикування. Зробити тезаурус основних понять.
1.3	Музична культура Стародавньої Греції та Стародавнього Риму	За вказаною літературою визначити особливості античної музики, її види, філософсько-естетичні аспекти. Зробити тезаурус основних понять.
<b>Змістовий модуль 2. Європейська музична культура V–XVIII століття</b>		
2.1	Європейська музична культура V–XVI ст. (європейська музика в символічний період становлення культури). Формування нової музики в епохи Середньовіччя та Відродження	За вказаною літературою визначити змістові аспекти розвитку європейської музики в символічний період становлення культури. Зробити тезаурус основних понять. Прослухати музику (фрагменти) визначених (у навчальному плані) творів.
2.2	Європейська музична культура XVII–XVIII ст. (європейська музика в класичний період становлення культури)	За вказаною літературою визначити змістові аспекти розвитку європейської музики в класичний період становлення культури. Зробити тезаурус основних понять. Прослухати музику визначених творів.
2.3	Музична культура Німеччини XVII – 1-ої половини XVIII ст.	Опрацювати літературу за темою. Охарактеризувати німецьку органну школу. За визначеним планом скласти творчі портрети Й. С. Баха, Г. Генделя. Прослухати музику визначених творів.
2.4	Опера XVII–XVIII ст.	Опрацювати літературу за темою. Зробити короткий опис еволюції опери. Зробити тезаурус дотичних до оперного мистецтва

		основних понять. Скласти порівняльну таблицю оперної естетики К. Глюка і В. Моцарта. Прослухати музику визначених творів.
2.5	Віденський музичний класицизм	Опрацювати літературу за темою. Зробити короткий опис еволюції жанрів симфонії, сонати, концерту, квартету в творчості Гайдна, Моцарта, Бетговена. За визначеним планом скласти творчі портрети цих композиторів. Прослухати музику визначених творів.
<b>Змістовий модуль 3. Українська музична культура від періоду архаїки до XVIII століття</b>		
3.1	Українська музична культура періоду дохристиянської та Київської Русі	Опрацювати літературу за темою. Ознайомитися з тематикою давніх українських календарно-обрядових, родинно-обрядових пісень та поховальних голосінь. Ознайомитися в довідниковій літературі з архаїчними музичними інструментами Київської Русі. Зробити тезаурус основних понять.
3.2	Українська музична культура XII – 1-ої половини XVII ст.	Опрацювати літературу за темою. Ознайомитися з літературними джерелами українських дум, історичних пісень. Прослухати музику визначених (у навчальному плані) дум, історичних пісень та кантів. Зробити тезаурус основних понять.
3.3	Українська музична культура 2-ої половини XVII–XVIII ст.	За вказаною літературою визначити змістові аспекти розвитку української музики цього періоду. Зробити тезаурус основних понять. Скласти творчі портрети М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя. Прослухати музику визначених творів.
<b>Змістовий модуль 4. Європейська музична культура кінця XVIII – першої половини XIX століття</b>		
4.1	Європейська музика в романтичний період становлення культури	Опрацювати літературу за темою. Визначити зміст романтичного періоду становлення Європейської культури та характерні риси романтичного музичного мистецтва. Зробити тезаурус основних понять.
4.2	Музична культура Австрії та Німеччини 1-ої половини XIX ст.	За вказаною літературою визначити змістові аспекти розвитку австрійської та німецької музики цього періоду. Скласти творчі портрети Ф. Шуберта і Р. Шумана та порівняльну таблицю вокальної поезики композиторів. Прослухати музику визначених творів.
4.3	Французька музична культура 1-ої половини XIX ст.	За вказаною літературою визначити змістові аспекти розвитку французької

		музики цього періоду. Ознайомитися з літературною програмою «Фантастичної симфонії». Визначити змістові аспекти монотематизму і трансформації тематичного матеріалу. Прослухати музику визначених творів.
4.4	Польська музична культура XIX ст.	За вказаною літературою визначити змістові аспекти розвитку польської музики XIX ст. Скласти творчий портрет Ф. Шопена. Прослухати музику визначених творів.
4.5	Російська музична культура 1-ої половини XIX ст.	Опрацювати літературу за темою. Визначити змістові аспекти розвитку російської музики XIX ст. Скласти творчі портрети М. Глінки, О. Даргомижського, порівняльну таблицю оперної естетики та вокальної поезики композиторів. Прослухати музику визначених творів.
<b>Змістовий модуль 5. Європейська музична культура другої половини XIX століття (Австрія, Німеччина, Італія, Угорщина, Франція)</b>		
5.1	Музична культура Австрії та Німеччини 2-ої половини XIX ст.	За вказаною літературою визначити змістові аспекти розвитку австрійської та німецької музики 2-ої пол. XIX ст. Скласти творчі портрети Р. Вагнера, Й. Брамса, А. Брукнера. Зробити тезаурус дотичних до оперної естетики Вагнера основних понять. Прослухати музику визначених творів.
5.2	Італійська музична культура 2-ої половини XIX ст.	За вказаною літературою визначити змістові аспекти розвитку італійської музики 2-ої пол. XIX ст. Скласти творчий портрет Дж. Верді. Зробити тезаурус дотичних до оперної естетики Верді основних понять. Прослухати музику визначених творів.
5.3	Угорська музична культура XIX ст.	За вказаною літературою визначити змістові аспекти розвитку угорської музики XIX ст. Скласти творчий портрет Ф. Ліста. Визначити принципи програмності та формотворчі особливості музики композитора (монотематизм, трансформація тематичного матеріалу). Прослухати музику визначених творів.
5.4	Французька музична культура 2-ої половини XIX ст.	За вказаною літературою визначити змістові аспекти розвитку французької музики 2-ої пол. XIX ст. Скласти творчі портрети Ж. Бізе, С. Франка. Прослухати музику визначених творів.

## 7.1. Знання студентів оцінюється з самостійної роботи за наступними критеріями:

Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання
5	Студент опрацював визначену літературу, засвоїв теоретичний матеріал, орієнтується в темі, володіє понятійним апаратом, логічно обґрунтовує основні змістові модулі, коректно відповідає на задані за темою питання, демонструє вміння використовувати отримані знання для виконання конкретних практичних завдань.
4	Студент опрацював визначену літературу, засвоїв теоретичний матеріал, загалом орієнтується в темі, володіє понятійним апаратом, обґрунтовує основні змістові модулі, відповідає на задані за темою питання, демонструє вміння використовувати отримані знання для виконання конкретних практичних завдань. Водночас припускається незначних помилок.
3	Студент не повністю опрацював визначену літературу, достатньою мірою не засвоїв теоретичний матеріал, не завжди орієнтується в темі, достатньою мірою не володіє понятійним апаратом, припускається помилок в обґрунтуванні основних змістових модулів та відповідях на задані за темою питання, не завжди демонструє вміння використовувати отримані знання для виконання конкретних практичних завдань.
2	Студент не (повністю) опрацював визначену літературу, не засвоїв теоретичний матеріал, не орієнтується в темі, припускається значних помилок в обґрунтуванні основних змістових модулів та відповідях на задані за темою питання, не демонструє вміння використовувати отримані знання для виконання конкретних практичних завдань.

## 7.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється після завершення вивчення програмового матеріалу та враховує виконання студентами передбачених певним модулем видів робіт.

### Питання до семестрового контролю (програмовий матеріал змістових модулів 1–3):

1. Метаісторична концепція розвитку мистецтва Г. Гегеля та концепція інтенціоналізму культури і мистецтва О. Опанасюка (загальна характеристика).
2. Поняття музично-історичного часу, музичної епохи, музичної культури; періодизація історії музики.
3. Особливості та функція музики в давніх культурах Єгипту, Індії, Китаю, Греції.
4. Утилітарний принцип музикування в давніх культурах, його принципи, форми, завдання.
5. Музична теорія і музична естетика стародавньої Індії (ладова система; мантра; рага; раса; тала; сангіта; система «шруті»).
6. Хазрат Інайят Хан, Раві Шанкар – видатні представники давньоіндійської традиції музикування у ХХ ст.
7. Медичний (магічний), космологічний, суспільно-виховний, вузько-спеціальний, музично-теоретичний напрями розвитку музичної естетики та музичної культури Стародавньої Греції.
8. Мистецтво Муз (мусичне мистецтво) у Стародавній Греції; поняття «музика» («μουσική») в контексті позиції «техне» («τέχνη»).
9. Теорія музичного катарсису Піфагора; Платон, Аристотель та їхнє вчення про виховну роль музики.
10. Каноніки і гармоніки; їхні позиції щодо визначення суті музичного мистецтва.
11. Онтологічні аспекти музики: на основі аналізу статті Ю. Холопова «Про форми осягнення музичного буття», розділу 6.2.2 «Про пізнання в музичному мистецтві» з монографії О. Опанасюка «Інтенціональність у просторі культури...».

12. Європейська культура – нове метаісторичне явище у просторі світової цивілізації; особливості розвитку музики в символічній, класичній періоди становлення.
13. Світоглядні позиції, музична естетика Середньовіччя, їхня відмінність від античної і давньої культурної рефлексії.
14. Музична культура епохи Середньовіччя; становлення християнської релігійної / культової музики.
15. Григоріанський хорал, його особливості, принципи побудови хоральних мелодій.
16. Трубадури, трувери, мінезингери, мейстерзингери, їхня роль у розвитку європейської музичної культури.
17. Музична культура епохи Відродження (загальна характеристика).
18. Ставлення поліфонії в епохи Середньовіччя і Відродження; органуми (паралельний, вільний, мелізматичний), суворий (строгий) стиль, його принципи.
19. Нідерландська композиторська школа, її роль у розвитку європейської поліфонії.
20. Опера, ораторія і кантата XVII – початку XVIII ст.
21. Інструментальна музика XVII – першої половини XVIII ст.
22. Творчий портрет і риси музичного стилю Й. С. Баха (характеристика творчості композитора за визначеним планом).
23. Фуга – основна поліфонічна форма у творчості Й. С. Баха; роль композитора в розвитку складових частин фуґи.
24. Органна та інструментальна творчість Й. С. Баха; роль композитора в розвитку жанрів.
25. Бах Й. С. Токата і фуга d-moll, Фантазія і фуга g-moll для органа: образний зміст, виразові й стильові аспекти музики, будова, драматургія творів (один твір за вибором студента).
26. Вокально-симфонічна творчість Й. С. Баха; Меса h-moll, «Пасіони за Іваном»: образний зміст, трактування жанрів, виразово-стильові аспекти музики, особливості композиції творів (один твір за вибором студента).
27. Бах Й. С. «Добре темперований клавір»; Хроматична фантазія і фуга g-moll; образний зміст п'єс, роль цих творів у розвитку європейської поліфонії та інструментальної музики.
28. Бах Й. С. Прелюдія і фуга c-moll, Прелюдії C-dur, es-moll, b-moll (I ч. «ДТК»): образний зміст п'єс; будова та особливості композиції фуґи c-moll.
29. Творчий портрет Г. Ф. Генделя (характеристика творчості композитора за визначеним планом); ораторія «Самсон»: образний зміст, трактування жанру, будова, особливості композиції ораторії.
30. Сонатно-симфонічний цикл: образний зміст і форма частин циклу, концепція циклу в творчості віденських класиків.
31. Поняття «симфонізм»; типи симфонізму віденських класиків; еволюція жанру симфонії у творчості Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. Бетговена.
32. Принципи експозиції та розвитку тематичного матеріалу віденських класиків (симфонія, соната, концерт); «тематична робота» і принципи монотематизму Л. Бетговена.
33. Творчий портрет Й. Гайдна (характеристика творчості композитора за визначеним планом).
34. Творчий портрет і риси музичного стилю В. Моцарта (характеристика творчості композитора за визначеним планом).
35. Творчий портрет і риси музичного стилю Л. Бетговена (характеристика творчості композитора за визначеним планом).
36. Симфонії № 103 Й. Гайдна, № 40 В. Моцарта: образно-ідейний зміст, трактування жанру, виразово-стильові аспекти музики, будова, драматургія симфоній (один твір за вибором студента).
37. Фортепіанні сонати D-dur (1780), e-moll (1778) Й. Гайдна, № 8 (a-moll), № 11 (A-dur) В. Моцарта: образно-ідейний зміст, трактування жанру, виразово-стильові аспекти музики, будова, драматургія сонат (по одному твору кожного композитора за вибором студента).
38. Моцарт В. Реквієм: образний зміст, трактування жанру, будова твору; роль Реквієму в розвитку європейської вокально-симфонічної музики.

39. Опера XVIII ст.; оперна творчість та оперна естетика К. В. Глюка, В. А. Моцарта.
40. Глюк К. «Орфей і Еврідіка». Моцарт В. «Весілля Фігаро»: зміст, трактування жанру, будова і драматургія опер (один твір за вибором студента).
41. Бетговен Л. Сонати для фортепіано № 8, № 14, № 23: образний зміст, трактування жанру, виразово-стильові аспекти музики, будова, драматургія сонат (один твір за вибором студента).
42. Бетговен Л. Симфонії № 5, № 6, № 9: образний зміст, трактування жанру, виразово-стильові аспекти музики, будова, драматургія симфоній (один твір за вибором студента).
43. Романтичні тенденції у пізніх сонатах для фортепіано Л. Бетговена (на основі сонат №№ 27–32).
44. Українська музична культура дохристиянської і Київської Русі.
45. Український музичний фольклор дохристиянської та Київської Русі: жанри, тематика, зміст, принципи виконання, особливості розвитку.
46. Світська та церковна музика Київської Русі: жанри, форми, функції.
47. Українські билини: зміст, тематика, принципи музикування.
48. Нотація в Київській Русі; принципи невменної / знаменної нотації.
49. Українські думи: зміст, тематика, принципи музикування, формотворчі принципи, розвиток жанру в XVI – 1-й половині XVIII ст.
50. Українські історичні пісні XVI–XVIII ст.: зміст, тематика, особливості музики, розвиток жанру, відмінність історичних пісень від жанру дум.
51. Жанр канту в українській музиці XVI–XVIII ст.: зміст, тематика, жанрові різновиди, стильові й виразові особливості музики.
52. Музика в українському театрі XVII – 1-ої половини XVIII ст. (шкілька драма, вертеп).
53. Партесний концерт XVII – 1-ої половини XVIII ст.: зміст, тематика, стильові й виразові особливості музики; партесний і хоровий концерти.
54. М. Дилецький та його роль у розвитку української музичної культури XVII–XVIII ст.
55. Творчий портрет Максима Березовського (характеристика творчості композитора за визначеним планом).
56. Березовський М. Концерт «Не отвержи мене во время старости»: образний зміст, виразово-стильові особливості музики, будова й драматургія твору.
57. Творчий портрет Д. Бортнянського (характеристика творчості композитора за визначеним планом).
58. Бортнянський Д. Концерт № 32 («Скажи ми, Господи, кончину мою»): образний зміст, виразово-стильові особливості музики, будова й драматургія твору.
59. Творчий портрет А. Веделя (характеристика творчості композитора за визначеним планом).
60. Ведель А. Концерт № 3 («Доколе, Господи, забудеши мя»): образний зміст, виразово-стильові особливості музики, будова й драматургія твору.

### **Критерії оцінювання модульного контролю**

**21–25 балів** – студент логічно розкриває зміст передбачених модулем питань, точно і повно дає визначення термінів і понять, аналізує й оцінює різноманітні явища в галузі історії музики та їхні взаємозв'язки. Виявляє самостійне, творче ставлення до концептуальних положень, переконливо аргументує власну позицію. Студент демонструє здатність до пошуку та використання додаткових джерел і матеріалів, розуміння історичних тенденцій розвитку історії музики, самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

**16–20 балів** – студент розкриває зміст передбачених модулем питань, дає визначення термінів і понять, аналізує й оцінює різноманітні явища в галузі історії музики та їхні взаємозв'язки. Загалом виявляє самостійне, творче ставлення до концептуальних положень, переконливо аргументує власну позицію. Студент демонструє здатність до пошуку та використання додаткових джерел і матеріалів, розуміння історичних тенденцій розвитку історії музики, самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Водночас припускається незначних помилок у відповідях.

**11–15 балів** – студент частково відтворює зміст програмного матеріалу. Фрагментарно висвітлює теоретичні положення, класифікації, концептуальні ідеї, визначає суть окремих термінів і понять. Нелогічно будує свою відповідь та недостатньо її обґрунтовує. Виявляє поверхневу обізнаність з основною й додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою, недостатньо глибоке засвоєння навчального матеріалу.

**0–10 балів** – відповіді студента мають репродуктивний характер. Студент поверхнево викладає програмний матеріал, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Нелогічно будує свою відповідь та недостатньо її обґрунтовує. Студент не використовує додаткові джерела і матеріали, запропоновані викладачем; має нечіткі уявлення про категоріальний апарат. Пізнавальна діяльність студента характеризується репродуктивним рівнем, неспроможністю самостійного пошуку.

### 7.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

У першому семестрі вивчення курсу «Історія мистецтв: Історія музики» закінчується іспитом.

#### Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	<b>Відмінно</b> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	<b>Дуже добре</b> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	<b>Добре</b> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	<b>Задовільно</b> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	<b>Достатньо</b> – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	<b>Незадовільно з можливістю повторного складання</b> – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	<b>Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу</b> – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

## 8а. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

### 1 семестр

Разом: 90 год: лекції – 22 год., семінар. заняття – 20 год., самост. робота – 12 год., мод. контроль – 6 год., семестр. контроль – 30 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II					Змістовий модуль III		
Назва модуля	Музична культура стародавнього світу		Європейська музична культура V–XVIII століття					Українська музична культура від періоду архаїки до XVIII століття		
К-кість балів за модуль	48 балів		127 балів					76 балів		
Заняття	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Теми лекцій (11 балів)	Вступ до історії музики. Музична к-ра Стародавнього Єгипту, Палестини, Старод. Індії, Старод. Китаю (1 бал)	Музична к-ра Старод. Греції, Старод. Риму (1 бал)	Європейська музична культура V–XVI ст. (1 бал)	Європейська музична культура XVII–XVIII ст. (1 бал)	Музична культура Німеччини XVII – 1-ої пол. XVIII ст. (1 бал)	Опера XVII–XVIII ст. (1 бал)	Віденський музичний класицизм (2 бали)	Українська музика дохристиянської та Київської Русі (1 бал)	Українська музична культура XII – 1-ої пол. XVII ст. (1 бал)	Українська музична культура 2-ої пол. XVII–XVIII ст. (1 бал)
Семінарські заняття (11 балів)		10+1 (семінар)		10+1 (семінар)	10+1 (семінар)	10+1 (семінар)	(10+1) x 3 (семінари)	10+1 (семінар)	10+1 (семінар)	10+1 (семінар)
Самостійна робота (55 балів)	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Поточний контроль (75 балів)	Проміжний модульний контроль 25 балів		Проміжний модульний контроль 25 балів					Проміжний модульний контроль 25 балів		
	<b>Всього балів за 1-й семестр – 251</b> <b>Коефіцієнт – 251 : 60 = 4,18</b>									



## 86. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

### 2 семестр

Разом: 60 год., лекції – 14 год., семінар. заняття – 14 год., самост. робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль IV			Змістовий модуль V			
Назва модуля	Європейська музична культура кінця XVIII – 1-ої пол. XIX ст.			Європейська музична культура 2-ої пол. XIX ст. (Австрія, Німеччина, Італія, Угорщина, Франція)			
К-кість балів за модуль	98 балів			93 бали			
Заняття	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій (7 балів)	Європейська музика в романтичний період становл. к-ри; Музична к-ра Австрії та Німеччини 1-ої пол. XIX ст. (1 бал)	Французька муз. к-ра 1-ої пол. XIX ст.; Польська музична культура XIX ст. (1 бал)	Російська музична к-ра 1-ої пол. XIX ст. (1 бал)	Музична к-ра Австрії та Німеччини 2-ої пол. XIX ст. (1 бал)	Італійська музична к-ра 2-ої пол. XIX ст. (1 бал)	Угорська музична культура XIX ст. (1 бал)	Французька музична к-ра 2-ої пол. XIX ст. (1 бал)
Семінарські заняття (77 балів)	10+1 (семінар)	10+1 (семінар)	10+1 (семінар)	10+1 (семінар)	10+1 (семінар)	10+1 (семінар)	10+1 (семінар)
Самостійна робота (35 балів)	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Поточний контроль (50 балів)	Проміжний модульний контроль 25 балів			Проміжний модульний контроль 25 балів			
	<b>Всього балів за 2-й семестр – 169</b>						

## 9. РЕКОМЕНДОВАНИ ДЖЕРЕЛА

### Основна література А:

1. Грубер Р. И. Всеобщая история музыки. Ч. 1. – М. : Государственное музыкальное издательство, 1965. – 484 с.
2. История зарубежной музыки. Вып. 1 (К. К. Розеншильд). – М. : Музыка, 1969. – 404 с.
3. История зарубежной музыки. Вып. 2 (Б. В. Левик). – М. : Музыка, 1980. – 288 с.
4. История зарубежной музыки. Вып. 3 (В. Д. Конен). – М. : Музыка, 1984. – 534 с.
5. История зарубежной музыки. Вып. 4. – 7-е изд., переработ. (М. С. Друскин). – СПб. : Композитор, 2002. – 632 с.
6. История зарубежной музыки. Вып. 4 (М. С. Друскин). – М. : Музыка, 1983. – 528 с.
7. История зарубежной музыки. Вып. 5 (ред. И. Нестьев). – М. : Музыка, 1988. – 448 с.
8. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып. 1 (В. С. Галацкая). – М. : Музыка, 1985. – 352 с.
9. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып. 2 (Б. В. Левик). – М. : Музыка, 1975. – 302 с.
10. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып. 3 (В. С. Галацкая). – М. : Музыка, 1981. – 360 с.
11. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып. 4 (Б. В. Левик). – М. : Музыка, 1987. – 494 с.
12. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып. 5 (ред. Б. В. Левик). – М. : Музыка, 1980. – 392 с.
13. Русская музыкальная литература: Учебное пособие. Вып. 1 / Состав., общ. ред. Э. Л. Фрид. – Л. : Музыка, 1979. – 288 с.
14. Русская музыкальная литература: Учеб. пособие. Вып. 2 / Состав. и общ. ред. Э. Л. Фрид. – Л. : Музыка, 1980. – 296 с.
15. Русская музыкальная литература: Учеб. пособие. Вып. 3 (А. И. Кандинский, Е. М. Орлова. Общ. ред. Э. Л. Фрид). – Л. : Музыка, 1976. – 328 с.

### Основна література Б:

1. Гачев Г. Д. Жизнь художественного сознания. Очерки по истории образа. Ч. 1. – М. : Искусство, 1972. – 200 с.
2. Гегель Г. В. Ф. Эстетика : В 4-х томах. Т. 1 / Пер. с нем.; под ред. с предисл. М. Лифшица. – М. : Искусство. – 1968. – 312 с.
3. Гегель Г. В. Ф. Эстетика : В 4-х томах. Т. 2 / Пер. с нем.; под ред. с предисл. М. Лифшица. – М. : Искусство, 1969. – 328 с.
4. Жданова Г. В. Симфонизм // Музыкальный энциклопедический словарь / Гл. ред. Г. В. Келдыш. – М. : Сов. энциклопедия, 1990. – С. 498–499.
5. Конен В. Д. Романтизм в музыке // Конен В. Д. История зарубежной музыки. Вып. 3. – М. : Музыка, 1984. – С. 168–195.
6. Левашова О. Е. и др. История русской музыки. Т. 1. От древнейших времен до середины XIX века. – 2-е изд. – М. : Музыка, 1973. – 596 с., ил., нот.
7. Литературные манифесты западноевропейских классицистов / Под ред. Н. П. Козловой. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1980. – 624 с.
8. Литературные манифесты западноевропейских романтиков / Под ред. А. С. Дмитриевой. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1980. – 639 с.
9. Музыкальная эстетика стран Востока / Ред., вступ. статья В. П. Шестакова. – М. : Музыка, 1975. – 414 с.
10. Музична естетика античного світу / Вступ. нарис і збірка текстів О. Ф. Лосева. – К. : Музична Україна, 1974. – 218 с.
11. Николаева Н. С. Симфонизм // Музыкальная энциклопедия в 6 томах / Под ред. Ю. В. Келдыша. – Т. 5. – М. : Сов. энциклопедия, 1981. – С. 11–15.

12. Опанасюк О. П. Інтенціональність у просторі культури: мистецтвознавчий, культурологічний та філософський аспекти: монографія. – 3-є видання, виправлене. – К. : Освіта України, 2020. – 472 с.
13. Романтизм и музыкальное искусство // Музыка Австрии и Германии XIX века. Книга первая / Под общ. редак. Т. Э. Цытович. – М. : Музыка. 1984. – С. 7–26.
14. Холопов Ю. Н. О формах постижения музыкального бытия // Вопросы философии. – 1993. – № 4. – С. 106–114.

#### **Основна література В:**

1. Іваницький А. І. Український музичний фольклор. Підручник для вищих навчальних закладів. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 320 с.
2. Історія української музики. В 7 т. Т. 1: Від найдавніших часів до середини XIX ст. – 2-ге вид., перероблене, доповнене / О. В. Богданова, С. Й. Грица, Р. Д. Гусак, Є. В. Єфремов та ін. – К. : ІМФЕ, 2016. – 440 с.
3. Корній Л. П. Історія української музики. Ч. I. Від найдавніших часів до середини XVIII ст. – Київ – Харків – Нью-Йорк : Видавництво М. П. Коць, 1996. – 316 с.
4. Корній Л. П. Історія української музики. Ч. II. Друга половина XVIII ст. – Київ – Харків – Нью-Йорк : Видавництво М. П. Коць, 1998. – 388 с.
5. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : НАМУ ім. П. І. Чайковського, 2011. – 736 с. : іл.
6. Корній Л. П., Сюта Б. О. Українська музична культура. Погляд крізь віки. – К. : Музична Україна, 2014. – 592 с.

#### **Додаткова література А:**

1. Вагнер Рихард. Избранные работы / Пер. с нем.; сост. и коммент. И. А. Барсовой и С. А. Ошерова; вступит. статья А. Ф. Лосева. – М. : Искусство, 1978. – 695 с.
2. Вагнер Р. Произведение искусства будущего / Пер. с нем. – М. : Либроком, 2012. – 128 с.
3. Виеру Н. Драматургия баллад Шопена // О музыке. Проблемы анализа / [Сост. Бобровский В. П., Головинский Г. Л.]. – М. : Музыка, 1974. – С. 219–245.
4. Вильгельм Р., Вильгельм Г. Понимание «И цзин»: Сборник / Пер. с нем., англ. В. Б. Курносовой. – М. : Алетей, 1998. – 208 с.
5. Герцман Е. В. Музыка Древней Греции и Рима. – Санкт-Петербург : Алетей, 1995. – 338 с.
6. Гринцер П. А. Теория эстетического восприятия («раса») в древнеиндийской поэтике // Вопросы литературы. – 1966. – № 2. – С. 134–150.
7. Дарда В. Н. Роль мангеймской школы в становлении инструментального классического стиля // Вестник Кемеровского государственного университета культуры и искусств. – Кемерово : КемГУКИ. – 2014. – № 3 (28). – С. 125–133.
8. Дева Б. Чайтанья. Индийская музыка / Пер. с англ. Е. М. Гороховник. Вступ. статья и коммент. Дж. К. Михайлова. – М. : Музыка, 1982. – 207 с.
9. Друскин М. С. Пассионы Баха. – Л. : Музыка, 1972. – 90 с., нот.
10. Захарова О. Риторика и западноевропейская музыка XVII – первой половины XVIII века: принципы, приемы. – М. : Музыка, 1983. – 77 с., нот.
11. Иванов К. А. Трубадуры, труверы, миннезингеры. – М. : Ломоносовъ, 2014. – 240 с.

12. Казанков А. А. Происхождение музыки и проточеловеческого языка // Историческая психология и социология истории. Научно-теоретический журнал. – М. : Учитель, 2011. – № 2. – С. 85–95.
13. Кириллина Л. В. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков: Самосознание эпохи и музыкальная практика. – М. : Московская государственная консерватория, 1996. – 192 с, ил.
14. Конен В. Дж. Театр и симфония: Роль оперы в формировании классической симфонии. – 2-е изд. – М. : Музыка, 1975. – 376 с., нот.
15. Коннов В. П. Нидерландские композиторы XV–XVI веков: Популярная монография. – Л. : Музыка, 1984. – 96 с, ил.
16. Крауклис Г. В. Симфонические поэмы Ф. Листа. – М. : Музыка, 1974. – 142 с., нот.
17. Майстер Х. Музыкальная риторика: ключ к интерпретации произведений И. С. Баха. – М. : Классика-XXI, 2013. – 112 с.
18. Менон Рагхава Р. Звуки индийской музыки: Путь к раге / Пер. с англ. и коммент. А. М. Дубянского. – М. : Музыка, 1982. – 80 с., ил.
19. Опанасюк О. П. Метаісторичні підвалини періодизації історії світової музичної культури // Path of Science. International Electronic Scientific Journal. 2017. Vol. 3, No 2. – С. 2.16–2.30 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.19-7>
20. Опанасюк О. П. Суть музичного: до визначення фундаментальних підоснов музики, езотеричний контекст // Українське мистецтвознавство : матеріали, дослідження, рецензії. Зб. наук. праць. Вип. 18 / [Голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2018. – С. 6–18.
21. Периш К., Оул Дж. Образцы музыкальных форм от григорианского хора до Баха. – Л. : Музыка, 1975. – 216 с.
22. Поспелова Р. Л. Западная нотация XI–XIV веков. Основные реформы (На материале трактатов). Исследование. – М. : Композитор, 2003. – 416 с., ил.
23. Протопопов В. В. Очерки из истории инструментальных форм XVI – начала XIX века. – М. : Музыка, 1979. – 327 с.
24. Рапацкая Л. А. История русской музыки. От Древней Руси до Серебряного века: Учебник. – М. : Лань, Планета музыки, 2015. – 480 с.
25. Роллан Р. Опера до оперы // Роллан Р. Музыкально-историческое наследие: В 8-ми выпусках. Выпуск 3. Музыканты прошлых дней. Музыкальное путешествие в страну пришлого / [Ред., сост. и коммент. В. Брянцева]. – М. : Музыка, 1988. – С. 34–60.
26. Сапонов М. А. Менестрели. Книга о музыке средневековой Европы. – М. : Классика, 2004. – 400 с., ил.
27. Симакова Н. А. Вокальные жанры эпохи Возрождения. – М. : Московская государственная консерватория, 2002. – 362 с.: нот.
28. Сисаури В. И. Церемониальная музыка Китая и Японии / Под ред. К. Ф. Самосюка. Ю. В. Козлова. – СПб. : Филологический факультет СПбГУ, 2008. – 292 с., ил.
29. Скотт С. Окультурное воздействие музыки / Перев. с англ. Н. А. Шнайдер. – М. : РИПОЛ классик, 2005. – 288 с.
30. Способин В. И. Вокальные формы // Способин В. И. Музыкальная форма. – М. : Музыка, 1984. – С. 262–292.
31. У Ген-Ир. История музыки Восточной Азии (Китай, Корея, Япония): Учебное пособие. – СПб. : Планета музыки ; Лань, 2011. – 544 с.: ил.
32. Хан Хазрат Инайят. Мистицизм звука. – М. : Сфера, 1997. – 336 с.
33. Холопова В. Н. Музыка как вид искусства: Учебное пособие. – 4-е изд., испр. – СПб. : Лань ; Планета музыки, 2014. – 320 с.
34. Шанкар Р. Моя музыка – моя жизнь / Пер. с англ. и предисл. Т. Е. Морозовой, Е. М. Морозовой, коммент. Т. Е. Морозовой. – М. : ИКАР, 2005. – 308 с., ил.

35. Шевченко А. А. Музыка Эллады. – К. : Издательский дом Дмитрия Бурого, 2015. – 248 с.
36. Шип С. В. Ищем логику музыкально-исторического процесса // Ученые записки Российской академии музыки имени Гнесиных. – 2013. – № 1(4). – С. 14–29.

#### Додаткова література Б:

1. Асеев Ю. С. Джерела. Мистецтво Київської Русі. – К. : Мистецтво, 1980 – 214 с.
2. Бибииков С. Н. Древнейший музыкальный комплекс из костей мамонта. – К. : Наукова думка, 1981. – 108 с.
3. Бражников М. Статьи о древнерусской музыке. – Л. : Музыка, 1973. – 120 с.
4. Былины / Послесл. В. Аникина. – М. : Художественная литература, 1986. – 300 с.
5. Воропай О. І. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис. – Храків : Фоліо, 2007. – 508 с.
6. Герасимова-Персидська Н. А. Хоровий концерт на Україні в XVII–XVIII ст. – К. : Музична Україна, 1978. – 180 с.
7. Герцман Е. Византийское музыкознание. – Л. : Музыка, 1988. – 255 с.
8. Грица С. Й. Мелос української народної епіки : Монографія. – К. : Видавничий дім Дмитра Бурого, 2015. – 344 с.
9. Дилецький М. Граматика музикальна / Підгот. до видання О. С. Цалай-Якименко. – К. : Музична Україна, 1970. – 109 с.
10. Думи (Історико-героїчний цикл) : Збірник / Упоряд. О. Дея; вступ. слово М. Стельмаха; іл. худож. В. Лопати. – К. : Дніпро, 1982. – 159 с. іл.
11. Іваницький А. І. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясненнями та коментарями). Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–IV рівнів акредитації. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 520 с.
12. Изборник / Вступ. стаття Д. С. Лихачева; Составл. и общая ред. Л. А. Дмитриева, Д. С. Лихачева. – М. : Художественная литература, 1969. – 800 с.
13. Ісаєвич Я. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI–XVIII ст. – К. : Наукова думка, 1966. – 253 с.
14. Історія української музики. В 6 т. Т. 1: Від найдавніших часів до середини XIX ст. / Л. Б. Архімович, Т. П. Булат, М. М. Гордійчук та ін. – К. : Наукова думка, 1989. – 448 с.
15. Історія української дожовтневої музики / Заг. ред. та упорядк. О. Я. Шреєр-Ткаченко. – К. : Музична Україна, 1969. – 588 с.
16. Календарно-обрядові пісні / Упорядк., передм., приміт. О. Ю. Чебанюк. – К. : Дніпро, 1987. – 392 с., іл.
17. Кияновська Л. О. Українська музична культура. – Львів : Тріада плюс, 2008. – 344 с.
18. Колеса Ф. М. Мелодії українських народних дум. – К. : Наукова думка, 1969. – 592 с.
19. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. – 3-є вид. – К. : ЦУЛ, 2010. – 575 с.
20. Рыбаков Б. Язычество древних славян. – М. : Наука, 1981. – 607 с.
21. Рільке Р. М. Думки про мистецтво і поезію: Зб. / Упоряд., вступ. ст. та приміт. Д. С. Наливайка. – К. : Мистецтво, 1986. – 293 с., портр.
22. Українська художня культура: Навчальний посібник для студентів вузів / С. Й. Грица та ін. ; ред. І. Ф. Ляшенко. – К. : Либідь, 1996. – 415 с.
23. Фільц Б. Музичні цехи на Україні (XVI–XIX ст.) // Українське музикознавство. – Вип. 17. – К. : Музична Україна, 1982. – С. 33–45.
24. Цалай-Якименко О. Київська школа музики XVII століття. – Київ ; Львів ; Полтава, 2002. – 487 с.
25. Шуміліна О. Сильова динаміка духовної музики XVII–XVIII ст. за матеріалами рукописних колекцій. – Донецьк, 2012. – 299 с